

banne Tilflugt. Forøvrigt maa jeg foreløbigt bemærke, at disse Skoler vistnok ere daarlige repræsenterede i Skoleraadene, hvis fleste Medlemmer mange Steder vise, at de have megen liden Interesse for disse Skoler, thi de fleste af Skoleraadenes Medlemmer ere deels større Eiendomsbesiddere og deels Kjøbstadsfolk, hvorfor jeg ogsaa troer, der maa lægges megen Vægt paa, naar disse Skoleraad dog anbefale en Bondehøjskole til Understøttelse. Med Hensyn til den ærede Indenrigsministers Udtalelser maa jeg kun bemærke, at jeg ikke skal indlade mig paa at besvare dem. Det samme Spørgsmaal, som han har reist, blev ogsaa, saavidt jeg erindrer, fremhævet for to Aar siden af en Rigsdagsmand, der ikke længere har Plads her i Salen. Der fandt en lang Discussion Sted derom, men det fandt almindelig Modstand, og jeg troer derfor, at Thinget dengang afgjorde dette Spørgsmaal, og at det maa siges at være paa det Nene dermed, hvorfor jeg ikke atter skal begynde nogen Discussion i saa Henseende, som jeg ogsaa troer vilde føre os for langt fra Bondehøjskolerne.

Den ærede Rigsdagsmand for Aarhus Amts 1ste Valgfreds (G. Winther) har rettet det Spørgsmaal til Mindretallet, om vi have tænkt os disse Penge anvendte til Skoler, der allerede ere oprettede, eller til dermed at oprette nye. Jeg maa dertil svare: naturligviis til begge Dele, altsaa ogsaa til nye Skoler, naar der er Trang dertil, og naar de Skoler, man vil oprette, virkelig skulle være, hvad man forstaaer ved en Bondehøjskole. Naar den ærede Rigsdagsmand saaledes seer, at det Formaal, han vilde kunne stemme for, er medindbefattet i Forslaget, venter jeg altsaa hans Stemme og Understøttelse for Sagen. Han yttrede ogsaa, at Bondestanden maatte have Kræfter til at oprette slige Instituter ved egne Midler, men dertil skal jeg bemærke, at hvis det var muligt at faae alle Fagansalter overlodte til private Folks Kræfter, naar det kunde sættes igjennem, at f. Ex. Landbohøjskoler, Realskoler og Navigationskoler kun skulde bestaae ved private Kræfter, saa skulde jeg være den Første til at foreslaae, at ingensomhelst Understøttelse af Staten til Bondehøjskolerne

skulde bevilges. Den ærede Ordfører gjentog, at det var en rundelig Understøttelse, Bondehøjskolerne havde faaet, og anførte som et meget slaaende Beviis derpaa, at der var 100 Rd. tilovers. Ja, det er virkelig et meget slaaende Beviis! (Ordføreren: Ja!). Men det kunde dog maaskee gjerne være, at nogle af Bondehøjskolerne havde havt Trang ikke alene til det ene resterende hundrede Rigsdaler, som den ærede Ordfører omtalte, men til mange flere, og at de med Skoleraadets Anbefaling havde andraget derom, naar de ikke havde vidst, at Understøttelsen var saa begrændset. Naar han sagde, at der er stor Forskjel paa Landbohøjskolen og Bondehøjskolerne, saa har han fuldkommen Ret, thi den første skal først oprettes, og Ingen veed, hvorledes det vil gaae med den, hvormange Elever der vil komme; der er ikke der, som ved Bondehøjskolerne, Nogen, der kan sige, at han har været der og havt Udbytte deraf. Det er rigtignok en stor Forskjel, men jeg synes dog netop, at det er en Anbefaling for Bondehøjskolerne, at de have bestaaet og viist, hvad de kunne udrette. Han sagde, der var Forskjel, fordi Eleverne i Bondehøjskolerne erhvervede de Kundskaber, de skulde have erhvervet i Almuehøjskolerne, hvorimod de i Landbohøjskolen skulde have en Kundskab, der gaaer udenfor den almindelige Skoleundervisning, men deri tager han feil. (Ordføreren: Saa!). Ja den ærede Ordfører maa tillade mig at sige, at han tager feil, og jeg maa endog tilføie, at dersom han kjendte Bondehøjskolerne bedre, vilde han have talt anderledes. Bondehøjskolerne gaae ud paa at bibringe Eleverne Kundskaber, der ere byggede paa den Undervisning, de have faaet i de Skoler, der ere indrettede for Bondestandens Børn, og hvad gaaer Landbohøjskolen ud paa? Den gaaer ud paa at bibringe Kundskaber til Elever af en bedre Stand, men ogsaa paa Grundlag af det, de i Skolen have lært som Dreng.

Grundtvig: Jeg tænkte det nok dengang, Talen var om Skoleanordningen og om at det skulde lægges i Skoleraadenes Haand, om Bondehøjskolerne skulde faae nogen Understøttelse eller ikke — jeg tænkte det nok, og jeg taug ikke dengang, jeg sagde det ligefrem til